Náučný chodník Kurinecká dubina

Kraj:	Banskobystrický
Okres:	Rimavská Sobota
Geomorfologická jednotka:	Juhoslovenská kotlina
Geologická jednotka:	neogénna panva
Chránené územie:	prírodná rezervácia Kurinecká dubina
Prístup:	bus Rimavská Sobota, Kurinec, Astra
Východisko:	Rimavská Sobota, rekreačná osada Kurinec, Zelená voda, turistické rázcestie Kurinec, Zelená voda, 217 m
Trasa:	Rimavská Sobota, rekreačná osada Kurinec, Zelená voda, turistické rázcestie Kurinec, Zelená voda, 217 m – rekreačnou osadou k západu – cez Ľukavu k prírodnej rezervácii Kurinecká dubina – k juhozápadnému okraju vodnej nádrže Kurinec – lesom v pravom svahu doliny Ľukavy k juhu a západu – rekreačná osada Kurinec, Zelená voda – turistické rázcestie Kurinec, Zelená voda, 217 m
Dĺžka, prevýšenie:	5,5 km, prevýšenie 90 m
Čas prechodu:	2 h
Počet zastávok:	10
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedné, historické

Typ chodníka: samoobslužný, okružný, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Trasa je na začiatku a konci okruhu súbežná s červenou (Cesta Márie Széchy), zelenou a modrou turistickou značkou.

Rok otvorenia: 2023

Aktuálny stav: Informačné panely sú v dobrom stave (2024).

Textový sprievodca: nie je; informačné panely (poskytol Mestský úrad Rimavská Sobota) > .PDF

Kontakt: Mesto Rimavská Sobota, Svätoplukova 389/9, 979 01 Rimavská Sobota, tel. 047 / 5631 139, 047 / 5631 140, 047 / 5631 070, 047 / 5621 566; Štátna ochrana prírody SR, Správa CHKO Cerová vrchovina, Železničná 31, 979 01 Rimavská Sobota, tel. 047 / 5634 948

Poznámky: (1) Trasa náučného chodníka sa dá asi o 1 km skrátiť – za zastávkou 8 možno obísť prírodnú rezerváciu Kurinecká dubina od juhu a vrátiť sa k zastávke 5. (2) Texty informačných panelov sú aj v anglickom a maďarskom jazyku. (3) Vo východisku trasy sú dobré parkovacie možnosti. (4) Kontakt pre prípadný záujem o sprevádzanú exkurziu – ŠOP SR, CHKO Cerová vrchovina, tel. 0904 316 309.

Upozornenia: (1) Na náučný chodník je vstup možný len v denných hodinách takto: v období apríl – september v čase 4 – 21 h a v období október – marec v čase 6 – 19 h. (2) Vstup na náučný chodník je zakázaný v čase akýchkoľvek nepriaznivých poveternostných podmienok. Vedie územím s veľkým výskytom starých stromov s rizikom pádu konárov počas búrok či pri silnom vetre.

Využiteľnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie, vlastivednú vychádzku alebo geografickú exkurziu. Pozri poznámku a upozornenia vyššie.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Rimavská Sobota. Okresné mesto na juhu stredného Slovenska na západe Rimavskej kotliny, najvýchodnejšieho podcelku Juhoslovenskej kotliny, na terasách a nive rieky Rimavy. Územie bolo osídlené už v bronzovej dobe. Najstaršia písomná zmienka pochádza z roku 1268, kedy tu sídlila správa tunajších majetkov kaločského arcibiskupa. V roku 1278 jej udelili mestské výsady, vyvíjala sa na obchodné poddanské mesto. Kráľ ho v roku 1334 daroval sedmohradskému vojvodovi Tomášovi zo Solnoku. Po veľkom požiari v roku 1506 bol založený šachovnicový pôdorys mesta a opevnenie vodnou priekopou. Po dvoch osmansko-tureckých okupáciách v 16. storočí sa mesto stalo kráľovským majetkom. V rozvíjajúcom sa obchodno-priemyselnom meste, kde k vzdelanosti prispievalo lýceum, knižnica, spevokol i produkcia miestnej tlačiarne, založili v roku 1792 vedeckú spoločnosť vzdelancov z celej rakúskej monarchie. V roku 1938 sa mesto stalo do konca druhej svetovej vojny súčasťou Maďarska. Po vojne tu vznikol potravinársky kombinát (cukrovar, pivovar, sladovňa), jeden z najmodernejších v Európe. Asi tretina obyvateľov je maďarskej národnosti. K pamiatkam patria: rímskokatolícky kostol sv. Jána Krstiteľa z roku 1792, tolerančný evanjelický a. v. kostol z roku 1790, tolerančný reformovaný kostol z roku 1784, župný dom z 18. storočia, radnica, reduta. V meste sa nachádza Gemersko-malohontské múzeum a hvezdáreň (súčasť Krajskej hvezdárne a planetária Maximiliána Hella v Žiari nad Hronom), založená v roku 1975. Severným okrajom mesta prechádza cesta I/16 (Zvolen – Košice), ktorú križuje I/72 na Brezno a II/531 na Jesenské. Mesto pozdĺž Rimavy

križuje jednokoľajná regionálna železničná trať Brezno – Jesenské, vybudovaná v roku 1896.

Vodná nádrž Kurinec. Akumulačná vodná nádrž južne od Rimavskej Soboty v Rimavskej kotline na potoku Ľukava, pravostrannom prítoku Rimavy, v osade Kurinec, súčasti Rimavskej Soboty. Využíva sa ako rybník a na rekreačné účely. Pri jej severnom brehu sa rozvinul **športovo-oddychový areál Kurinec – Zelená voda** (chatová osada, športoviská, pláž, kemp, kúpalisko (aj s termálnou vodou), značkované turistické trasy, náučný chodník).

Prírodná rezervácia Kurinecká dubina. Neveľké chránené územie vo východnej časti Juhoslovenskej kotliny (v Rimavskej kotline) južne od Rimavskej Soboty vyhlásené v pravom svahu doliny Ľukavy už v roku 1952 na ochranu hniezdísk krakle belasej (*Coracias garrulus*). Predmet ochrany bol rozšírený na porast starých dubov ako hniezdisko viacerých chránených druhov vtáctva a biotop hmyzu, netopierov a i. drobných druhov cicavcov. Mohutné exempláre duba letného (*Quercus robur*) s obvodom kmeňa až 5 m a vekom cez 200 rokov sú pozostatkom rozvoľneného pasienkového lesa. Súčasný porast vznikol postupným zarastaním po ukončení pastvy. (V strednej Európe najrozsiahlejší komplex zachovaného riedkeho pasienkového dubového lesa sa udržuje v chránenom areáli Gavurky, sprístupnenom Náučným chodníkom obcou Dobrá Niva.)

Pád bombardéra na Kurinci. Počas druhej svetovej vojny neďaleko Rimavskej Soboty, ktorej územie v rámci južného Slovenska bolo v tom čase súčasťou Maďarska, sa v lese medzi osadami Kurinec a Dúžava 20. augusta 1944 zrútil americký bombardér B-17G-60-BO 42-102908 ‚Silver Streak'. Patril k skupine 28 ťažkých bombardérov – lietajúcich pevností – z leteckej základne Amendola v južnom Taliansku, do roku 1945 jednej z najväčších bombardovacích základní vojenského letectva USA v Európe, ktorých cieľom v ten deň boli továrne na výrobu syntetických olejov a valivých ložísk v priemyselnej oblasti pri Osvienčime. ‚Silver Streak' ako jediný bol nad cieľom zasiahnutý protilietadlovým delostrelectvom a následne nemeckými stíhačkami vážne poškodený. Desaťčlenná posádka padajúce lietadlo opustila na padákoch a po dopade neďaleko Balassagyarmatu na dnešných slovensko-maďarských hraniciach sa dostala do maďarského a následne nemeckého zajatia, kde všetci jej členovia prežili do konca vojny. Opustený bombardér po dopade pri Kurinci čiastočne zhorel.

Evanjelický a. v. kostol v Dúžave. Jednoduchá jednopriestorová neveľká zrubová ľudová stavba s hladkou fasádou s hlinito-vápennou omietkou na cintoríne v Dúžave, mestskej časti Rimavskej Soboty. Kostol bol postavený ako tolerančný v roku 1786 v obci Selce pri Poltári, kde po čase prestal kapacitne vyhovovať, a tak ho v roku 1807 predali za 450 zlatých do Dúžavy. Nachádza sa v ňom hodnotný iluzívny maľovaný drevený kazetový strop, pôvodne vyrobený pre kostol v Klenovci, dvojstranná empora a sekundárne použitý renesančno-barokový oltár z roku 1681. Národná kultúrna pamiatka.

Cesta Márie Széchy > pozri Náučný chodník po Ceste Márie Széchy

Juhoslovenská kotlina. Úzke nížinné územie na južnom Slovensku pri slovensko-maďarskej štátnej hranici pretiahnuté v rovnobežkovom smere medzi Šahami na západe a Plešivcom na východe dlhé asi 120 km s charakterom brázdy okolo riek Ipeľ, Rimava a Slaná. Na západe sa kratučkým, 1,5 km dlhým úsekom dotýka Podunajskej pahorkatiny, na severe susedí s Krupinskou planinou, Ostrôžkami, Revúckou vrchovinou a Slovenským krasom, na východe Bodvianskou pahorkatinou. Na juhu pri hranici s Maďarskom do nej od juhu presahuje severná časť vulkanického pohoria Cserhát – Cerová vrchovina. Je tektonicko-erózneho pôvodu – vznikla v neogéne mohutným prehybom zemskej kôry. Budovaná je paleogénnymi a neogénnymi morskými a jazernými sedimentmi, lokálne i vulkanoklastikami, zväčša prekrytými kvartérnymi riečnymi štrkmi a pieskami na severe s pokrovom spraší a sprašových hlín. Prevažne pahorkatinový povrch je rozčlenený riečnou sieťou do plytkých dolín so širokými nivami a riečnymi terasami Ipľa, Rimavy, Slanej a ich prítokov a plochými chrbtami medzi nimi. Delí sa na tri vzájomne slabo oddelené kotliny – od západu Ipeľskú, Lučenskú a Rimavskú.

Pre svoju nízku nadmorskú výšku (do 400 m n. m.) a otvorenosť k juhu patrí k najteplejším a najsuchším kotlinám na Slovensku. Vyviera tu mnoho minerálnych a termálnych prameňov, pri ktorých vznikli kúpele (Číž), termálne kúpaliská (Dolná Strehová, Tornaľa) alebo plniarne minerálnych vôd (Tornaľa). Kotlina je zväčša odlesnená, zachované sú zvyšky teplomilných dubín, dubo-hrabín, pozdĺž tokov lužné lesy. Mierne klimatické podmienky s najmenšou veternosťou na Slovensku umožnili intenzívny rozvoj poľnohospodárskej výroby.

Názvy informačných panelov

1. Mestské lesy Rimavská Sobota. Rekreačná oblasť Zelená voda Kurinec (*dva panely*)
2. Mapa náučného chodníka. Návštevný poriadok (*dva panely*)
3. Lúky
4. Prírodná rezervácia Kurinecká dubina. Brehové porasty (*dva panely*)
5. Lesné rastliny (flóra)
6. Pasienkové lesy
7. Živočíchy (fauna)
8. Lesné dreviny
9. Pád bombardéra na Kurinci
10. Klimatická kríza a invázne rastliny. Panoráma (*dva panely*)

01

AUTOKEMPING
KUPALIŠČE

KURIMECKÁ DUBINA
03
Lúky

06

MAPY.CZ

